

Původ rodu Berchtold - sever Itálie

Rod Berchtoldů má své první vypátrané a zaznamenané kořeny ve městě TRENTO na rozhraní Rakouska a Itálie. Dnes je Trento v Itálii kousek od lyžařského centra Cavalese v překrásném údolí Dolomit. Roku 1191 je první zmínka o vévodovi Berchtoldu V. z Zahringenu, který založil město Bern /dnešní hlavní město Švýcarska/. Roku 1198 je zmiňována krásná Anežka, dcera Berchtolda IV., hraběte Tyrolského a vévody Dalmatského a Chorvatského. Do Anežky se šíleně zamiloval a její ruku získal francouzský král Filip II. August, a to tak, že když po 25 letech umíral, bylo jeho posledním slovem jméno pronesené s nekonečnou něhou, jméno Anežčino, třebaže od sebe byli dlouhá léta odloučení. Roku 1278 na den sv. Rudolfa, tedy 26. srpna, utrpěla česká vojska v bitvě na Moravském poli od vojsk římského císaře Rudolfa Habsburského porážku. Český panovník Přemysl Otakar II., nazvaný „král železný a zlatý“, v bitvě zahynul. Na jeho smrti měl podíl také rakouský královský šenk Berchtold z Emmerbergu, který českého krále dobře znal. Z původní vlasti Tyrolska se Berchtoldové rozšířili přes Duryňsko, Solnohradsko, Horní a Dolní Rakousy na Moravu, do Čech a Uher. DVĚ VELKÉ OSOBNOSTI, bratry z rodu Berchtoldů, potomky Prospera Berchtolda a Marie Terezie Petřvaldské (z významného moravského šlechtického rodu), vám nyní představíme. Leopold I. Berchtold – humanista Dr. Leopold I. Xaver František Berchtold se narodil 19. 7. 1759 ve Stráži nad Nežárkou jako třetí dítě Prospera Berchtolda a Marie Terezie Petřvaldské. Foto - Dr. Leopold I. Xaver František Berchtold Studoval práva a filosofii v Olomouci a Vídni. Již v roce 1775 jako šestnáctiletý dělal konceptního praktikanta u krajského úřadu v Olomouci a ve svých dvaceti letech už byl zástupcem okresního hejtmána v Jihlavě. V roce 1785 dokončil právnická studia a obdržel diplom. V té době odchází do Terstu k obchodnímu úřadu. Dále opouští státní služby a přijímá od své tety Eleonory Petřvaldské (sestra jeho matky) splátku na svůj podíl na buchlovském panství a poté odjíždí na cesty. Cesty ho zavedly až do Malé Asie a severní Afriky. Zcestoval také téměř celou Evropu kromě Skandinávie a Ruska. Studoval tam převážně sociální poměry a zdravotní zařízení. Důraz kladl na způsoby kříšení zdánlivě mrtvých, protože jeho starší bratr Mořic byl ve svých 31 letech v roce 1779 během epidemie v Brně pohřben jako zdánlivě mrtvý. Když byla hrobka po čase otevřena. Byla nalezena otevřená rakev, tělo mimo ni a mrtvola měla okousaná zápěstí. Příběh jako z hororu, a tak se nemůžeme Leopoldovi divit, že jej tento zážitek hluboce poznamenal. V Paříži byl v roce 1793 přítomen popravě Ludvíka XVI. a následujícího dne po varování hostinským ujíždí rychle z města. V Portugalsku brojil proti býčím zápasům, v Malé Asii zase proti otroctví, apod. Když se v roce 1797 vrátil z cest zpět ke své tetě na buchlovské panství, Eleonora (teta) na něj naléhala, aby se oženil. Leopold jako poslušný synovec tak učinil a ještě téhož roku se oženil s Johannou, hraběnkou z Magnisů. Jeho zájmy byly neuvěřitelně široké a tak není divu, že vstával ve 4, resp. v 5 hodin ráno a vzhůru byl až do půlnoci, aby vše stihl. Uměl mnoho cizích jazyků (německy, španělsky, latinsky, italsky, anglicky, francouzsky, řecky, arabsky, persky, hebrejsky, portugalsky). Sedláky učil tomu, jak zvýšit výnosy, zakládal vinice i sady, z nichž levně prodával či rozdával sazenice. Věnoval se šlechtitelství, sadařství, propagoval očkování proti neštovicím, staral se o bezpečnost práce, bezplatně prakticoval lékařskou praxi pro chudé. O své poddané se staral jako jeho vlastní otec. Založil několik škol, podporoval sirotky, bojoval proti negramotnosti. Na zámku v Buchlovicích vyčlenil jednu místnost pro chudé, která byla celou zimu vytápěna a osvětlena. Po napoleonských válkách založil na zámku v Buchlovicích nemocnici, kde bezplatně ošetřoval jak vojáky, tak i civilní pacienty. Těch bylo za dva roky, co nemocnice na zámku fungovala, ošetřeno přes 1200. K nemocnici se váže většina exponátů vystavených v této místnosti, která je věnována tomuto vědci, lékaři a humanistovi. Ve skříni naproti dveřím jsou uloženy chorobopisy pacientů. Veškerá administrativa nemocnice byla vedena velmi pečlivě, a tak pacienti byli rozděleni podle chorob, věku a pohlaví. Na zdi jsou vystaveny tabulky, které označovaly jednotlivé místnosti v nemocnici (např. úklidová místnost, koupelna, ošetřovna, apod. pochopitelně vše je vyvedeno v němčině). Nemocnice tedy byla na svou dobu velmi pokroková, protože pacienti nebyli rozdělováni

jen podle pohlaví, ale i podle nemocí a společenského postavení. Do pokladničky pak pacienti a další návštěvníci nemocnice dávali dobrovolné dary na provoz nemocnice. Leopold byl také velkým propagátorem prevence. Prováděl různá očkování, sepisoval poučné spisy týkající se záchrany utonulých, ošetření ran po kousnutí vzteklým zvířetem, prevence vůči moru, ochrany zvířat, apod. Na zdi visí jeho varovné tabule proti venerickým nemocím. Byl ale i mužem činu, takže spolupracoval při zakládání záchranných stanic v Praze, Brně a Vídni (obdoba nynější Záchrané služby a první pomoci). Právě za zásluhy o medicínu byl Leopoldovi udělen titul čestného doktora medicíny vídeňské univerzity. V roce 1809 byl jmenován inspektorem vojenských nemocnic hradištského kraje. Tato funkce se mu stala osudnou, protože při inspekci v nedalekém velehradském lazaretu se nakazil tyfem od francouzského vojáka, kterého resuscitoval dýcháním z úst do úst. A tak dne 26. července 1809 na zámečku v lázních Smraďavka umírá jeden z největších českých humanistů konce 18. a počátku 19. století, o němž František Palacký napsal: „ památka tohoto muže v letopisech mravné vzdělanosti jako hvězda první třídy se skvějící zaslouhuje mezi Slovany, jimiž on náležel, obnovována býti." Leopold byl pochován za velké účasti svých milujících poddaných do rodinné hrobky v kapli svaté Barbory. V prosklené vitríně jeho pracovny jsou uloženy Leopoldovy osobní věci: uniforma, váček na peníze, apod. Na stěně je pověšen Leopoldův sádrový reliéf a také obraz "Buchlov v měsíční záři" z 2. poloviny 19. století od rakouského malíře Kellera. Další místností je odpočinkový salónek. V něm je vystavena úmrtní pohovka Leopolda I. Berchtolda. Celkové vybavení odpovídá 1. polovině 19. století v empírovém stylu. Nachází se zde původní malba, která byla odkryta při rekonstrukci v roce 1956. V pokoji visí portréty Marie Eleonory Petřvaldské, která v závěti z roku 1798 odkázala Leopoldu I. Berchtoldovi veškerý majetek. Eleonora se taky po smrti své sestry a Leopoldovy matky Marie Terezie Petřvaldské (+1768) starala o výchovu tehdy nezletilého Leopolda i jeho sourozenců. Ve vitríně je soubor petřvaldského a berchtoldského skla. Salonek vystihuje styl přelomu 18. a 19. století. No a odtud už vede cesta tmavou chodbou do poslední místnosti prohlídkové trasy a tou je místnost s egyptologickými sbírkami průvodci nazývaná "U mumie". Bedřich Všemír Berchtold - lékař Hrabě Bedřich (Friedrich) Všemír Berchtold (1781-1876) byl čtrnáctým dítětem Prospera Berchtolda. Hrabě se stal lékařem, českým vlastencem, botanikem a cestovatelem, spoluzakladatelem Národního muzea či spolupracovníkem botanika Jana Svatopluka Presla. V roce 1830 postavil poblíž myslivny u Buchlovic léčebnu choromyslných. Jeho pamětní desku si lze prohlédnout na budově Obecního úřadu v Buchlovicích. Hrabě Leopold Berchtold z Uherčic (* 18. 4. 1863 Vídeň, + 21. 11. 1942 Peresznye, Maďarsko) - moravský a uherský šlechtic a rakouský politik Jeden z "viníků" 1. světové války, rakousko-uherský ministr zahraničí hrabě Berchtold pocházel z vysoké české pobělohorské šlechty původem z Tyrol. Vlastnil rozsáhlé statky na Moravě a v Uhrách. Ač mezi jeho příbuznými byl významný český obrozenecký lékař a botanik Bedřich Berchtold, spolupracovník Preslův, cítil se hrabě Leopold Berchtold jednoznačně rakušanem. V diplomacii nebyl rozhodně takovým diletantem, za jakého byl současníky považován. Byl velmi inteligentní a pracovitý, jeho malá ambicióznost byla však vážným nedostatkem pro úkol, jenž mu připadl. Už v roce 1905 odešel na odpočinek, a přemluven přítelem Aehrenthalem, ujal se úřadu velvyslance v Petrohradě, kde prožil vyčerpávajících pět let, z nichž léta bosenské krize 1908-09 byla nejtěžší. Ministrem zahraničí byl jmenován v roce 1912 z popudu umírajícího Aehrenthala proti své vůli. Dokonce prosil císaře, aby ho tohoto úkolu zprostil. Jako ministr zahraničí nedokázal udržet pozici monarchie ani na Balkáně, ani v rámci Trojspolku. V červenci 1914 sáhl k rázné akci, ultimátu Srbsku, jako k poslední naději na udržení prestiže podunajské monarchie. Nevítaným, nikoli však úplně nečekaným výsledkem bylo pak vzplanutí celoevropského konfliktu. Berchtold sám považoval v roce 1915 za svou povinnost podat demisi a odejít na frontu, když se mu nepodařilo udržet Itálii neutrální. (mp)